



# JUDSKO, BABYLÓNSKÉ ZAJETÍ A PERSKÁ NADVLÁDA

# SPOLEČNOST A HOSPODÁŘSTVÍ V DOBĚ KRÁLOVSKÉ

- ⇒ růst *sociální nerovnosti, dávky, pracovní povinnost*  
- nábožensky podložená kritika – *proroci*

## Judsko

- ⇒ *chov dobytka* – zvláště ovcí
- ⇒ palmové háje a plantáže balzámovníků
- ⇒ zahraniční obchod jen ojediněle – **Jaffa**
- ⇒ *rodová společnost* o něco déle

## Izrael

- ⇒ *úrodné oblasti* – pěstování obilí
- ⇒ *obchod* – **Sýrie**, fénická města



# NÁBOŽENSTVÍ V DOBĚ KRÁLOVSKÉ

⇒ **Hospodin** *státním bohem*

## Judsko

⇒ soustředěno na *Šalomounův chrám* v **Jeruzalémě**

- kněží ze **Sádokova** rodu

⇒ *kněžské a levitské rody i jinde*

- kult na *jiných místech* zřejmě *povolen* – **Arad**

⇒ *kananejské vlivy* – typ chrámu, obřady, zpěvy

## Izrael

⇒ **Jarobeám** – svatyně v **Bét-elu** a **Danu** – *sochy býků*

⇒ *více kananejského vlivu* – **Baalův** kult (zvl. **Jezábel**)

# NÁBOŽENSTVÍ V DOBĚ KRÁLOVSKÉ

## *další kananejské vlivy*

- ⇒ věštecké praktiky, ochranná kouzla, amulety
- ⇒ **Sinajský poloostrov** – doklady kultu *více božských postav*
  - kresby, požehnání „od **Jahva** a jeho **Ašery**“ (později v egyptské **Elefantíně Anat-Jahú**)

## *proti kananejským vlivům*

- ⇒ kněžstvo
- ⇒ proroci
  - *starší* – **Eliáš, Elíša**
  - „*písemní proroci*“ – **Ámos, Ozeáš** (Hóšea), **Izaiáš** (Ješajáhú), **Micheáš** (Míka)

# JUDSKO

\* Chizkijáš (Ezechiáš; (728)716–687 př. n. l.)

⇒ Šílóašský tunel

⇒ opevnění v některých městech

⇒ podpora zemědělství

⇒ snaha o očistu kultu – zničil posvátná návrší, sloupy i bronzového hada (**Nechušťán**)

- v bibl. textu hodnocen kladně





# JUDSKO

\* Chizkijáš (Ezechiáš; (728)716–687 př. n. l.)

⇒ střet s **Asýrií**

⇒ asyrský král **Sinacherib** (704–681 př. n. l.)

- *protiasyrská vzpoura* foinických, syrských a palestinských vazalů

- v čele král **Sidónu** a **Tyru**

- 701 př. n. l. – potlačení vzpoury

- **Aškalón**, **Ekrón**

- střet u **Elteke**

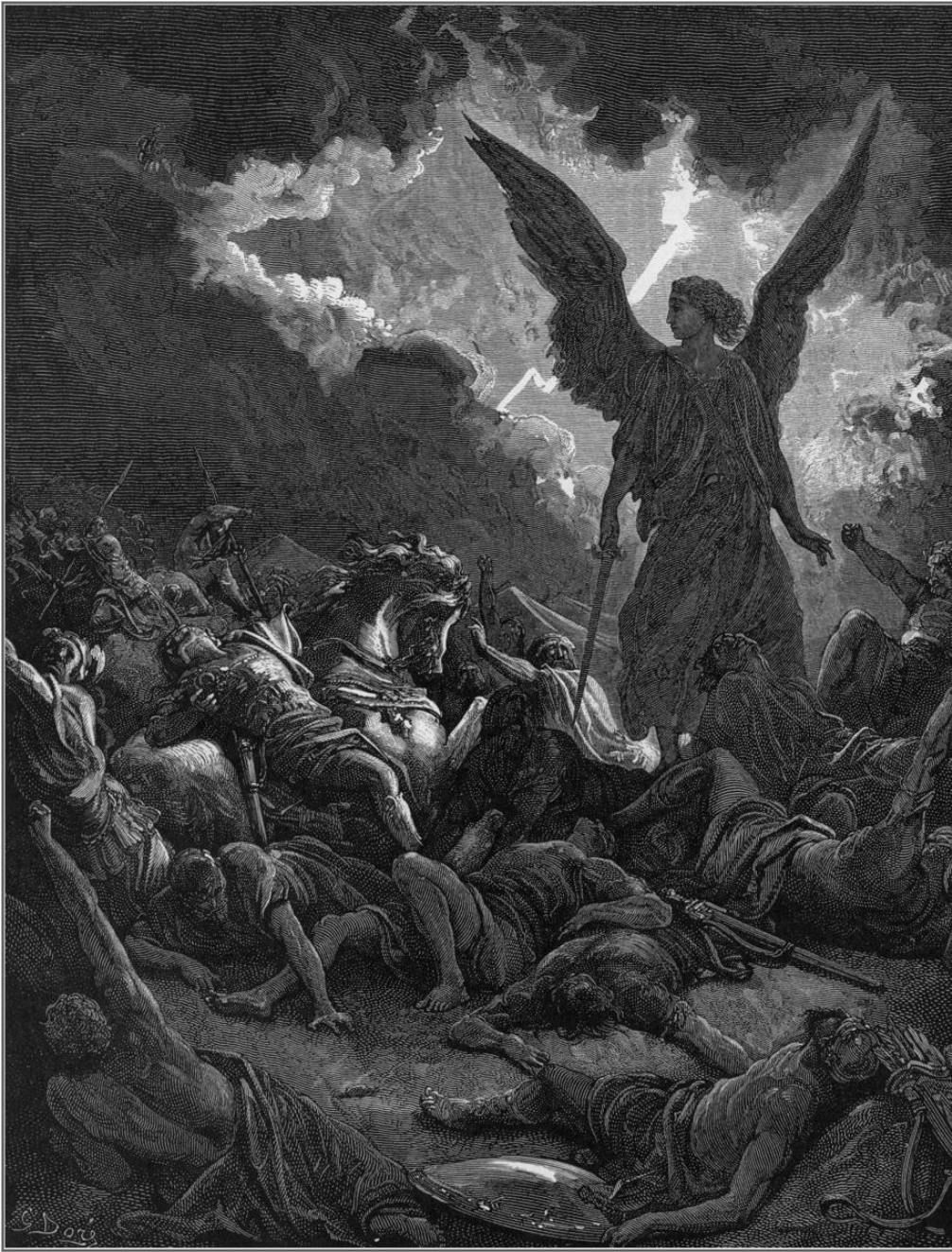
- obléhán **Jeruzalém** – tribut





# JUDSKO

\* Chizkijáš (Ezechiáš; (728)716–687 př. n. l.)





Lakíš





Lakíš





Lakíř















Lakíš



Lakíř







Lakíř

# JUDSKO

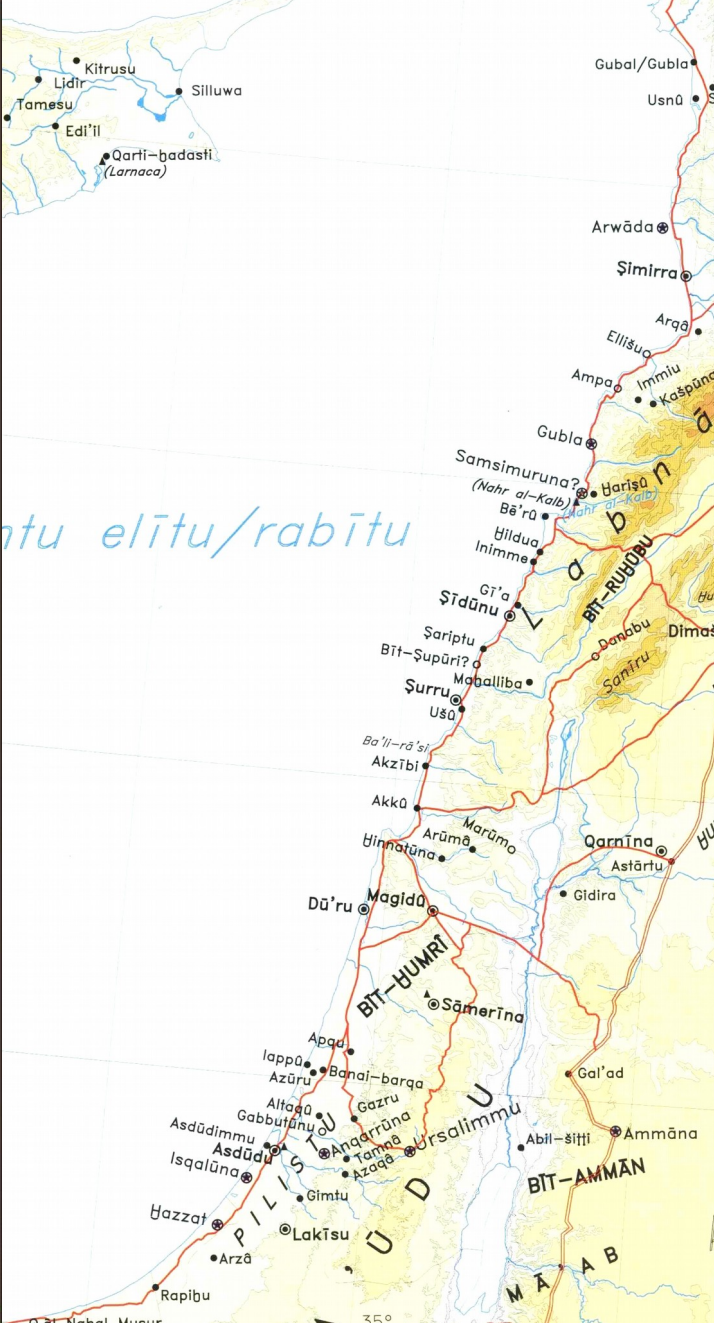
\* Menašé (Manases; 687–642 př. n. l.)

⇒ krutý vůči svým poddaným

⇒ podpora *cizích kultů*

\* Amón (642–640 př. n. l.)

⇒ usmrcen při *povstání lidu*

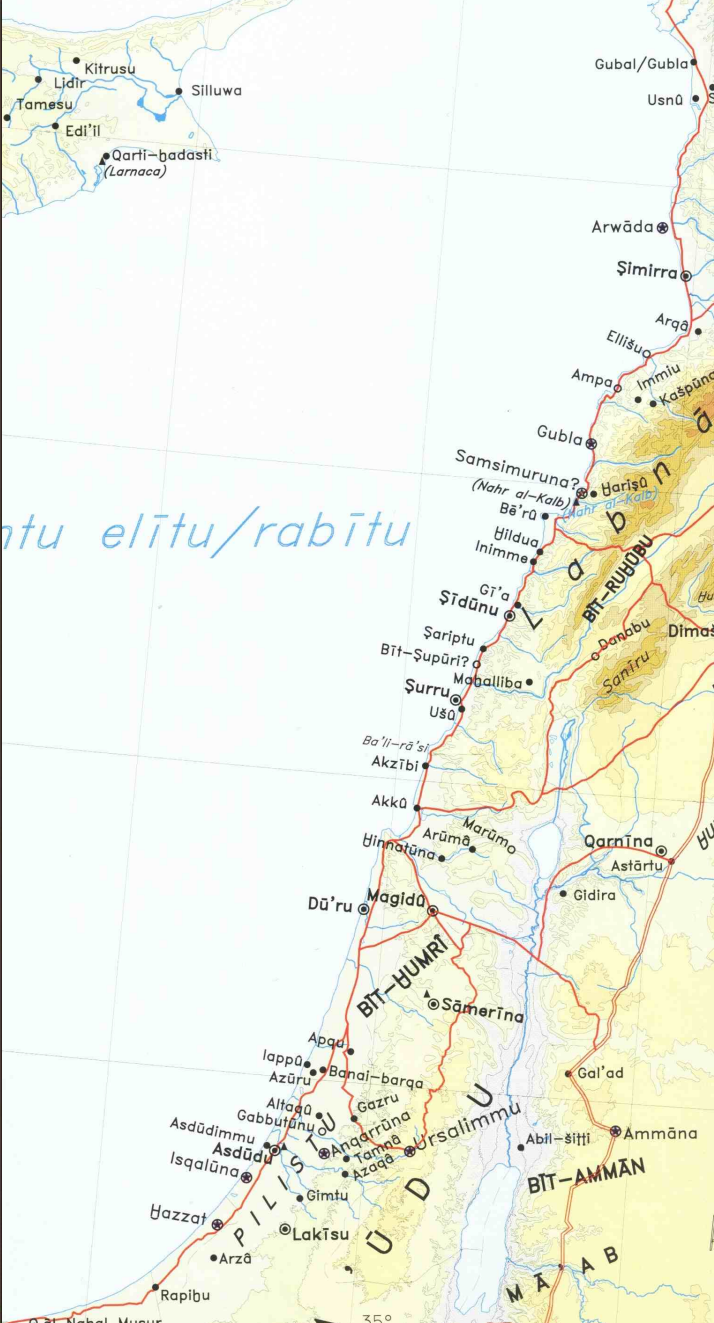




# JUDSKO

\* Jóšijáš (Joziáš; 640–609 př. n. l.)

- ⇒ vnitřní *upevnění* království
- ⇒ obnovil *jeruzalémský chrám* – sbírky
- ⇒ odstranil zbytky *kananejských kultů*
- ⇒ *expanze na sever* – **Bét-el** – zbořen oltář
- ⇒ kol. 621 př. n. l. – objev staré(?) knihy – **Deuteronomium**
- ⇒ 612 př. n. l. – pád **Ninive** (Médové, Babylónie) – vzestup **Babylónie**
- ⇒ 609 př. n. l. – bitva u **Megidda** – egyptský král **Nekó**





# JUDSKO

\* Jójakím (pův. Eljakím; 609–598 př. n. l.)

⇒ spory **Egypta** a **Babylónie** o **Syropalestinu**  
- *vazal* **Egypta**, pak **Babylónie**

⇒ **Nabukadnesar II.** (604–562 př. n. l.)  
- 601 př. n. l. – útok na **Egypt** (**Nekó II.**)

⇒ *vzpoura* proti **Babylónii**





# JUDSKO

\* Jójakín (598–597 př. n. l.)

⇒ vzpoura proti **Babylónii**

⇒ 16. března 597 př. n. l. – **Jeruzalém** obležen a dobyt – deportace

\* Sidkijáš (pův. Matanjáš; 597–587/6 př. n. l.)

⇒ dosazen **Nabukadnezarem**

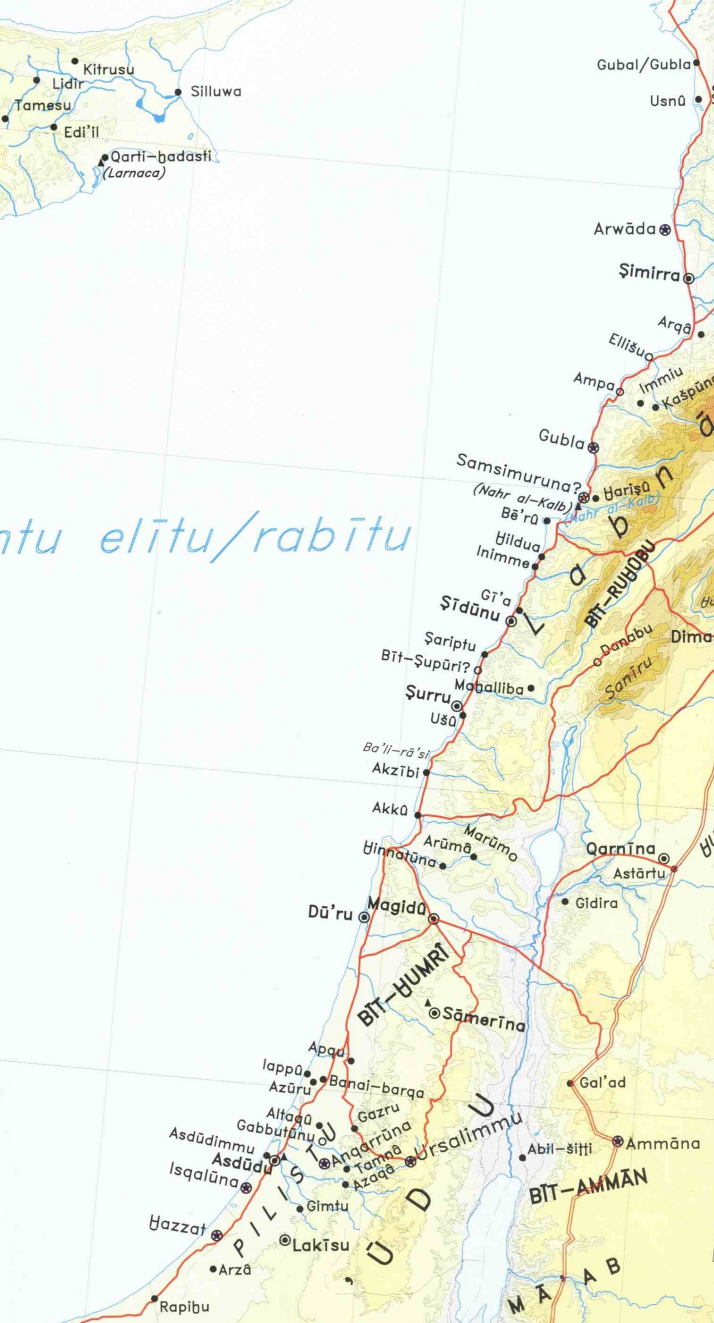
⇒ spojenectví s **Egyptem**

⇒ 587 př. n. l. – obležení **Jeruzaléma**

⇒ 9. avu 586 př. n. l. – dobytí

- město zničeno, chrám vypálen, deportace

- prorok **Jeremiáš**





# BABYLÓNSKÉ ZAJETÍ

- ⇒ 597 př. n. l. – více než 20 000 mužů i s rodinami
- ⇒ 586 př. n. l. – další obyvatelé **Jeruzaléma** a **Judska**
- ⇒ zčásti se zabývali *zemědělstvím*
  - zakrátko dobré životní podmínky, někteří bohatí
- ⇒ někteří *obchod*
- ⇒ babylónský král **Amēl-Marduk** (561–560 př. n. l.) – bývalý (předposlední) judský král **Jójakín** dokonce propuštěn
- ⇒ prorok **Ezechiel**
  - nutnost *ctít Hospodina*
  - všední život formován předpisy *Mojžíšova Zákona* – šabat, čistota jídla, obřízka
  - *bohoslužby více duchovního rázu* – modlitby, zpěv, čtení ze svatých písem – zárodek *synagogy*
  - počítal stejně jako ostatní proroci s *návratem*



# BABYLÓNSKÉ ZAJETÍ

\* **Nabonid** (Nabû-nā'id; 555–539 př. n. l.)

⇒ poslední babylónský král

⇒ ctitel boha **Sîna**

⇒ odešel do oázy **Témá** (Tajmá)

- nemožnost slavit svátek *akītu*

⇒ syn **Bēl-šarra-ušur** (bibl. Belšasar) jej zastupoval

⇒ v **Babylóně** odpor proti Nabonidově vládě





# PERSKÁ NADVLÁDA

\* perský král **Kýros** (559–530 př. n. l.) – 539 př. n. l. – dobyt **Babylón**

## *návrát do Palestiny*

- ⇒ *1. vlna* – podle bibl. podání hned po dobytí **Babylonu**
  - zřejmě o něco později
  - vůdce **Šešbasar**
- ⇒ bibl. kniha *Ezdráš* (v kř. rozdělena na *Ezdráš* a *Nehemjáš*)
- ⇒ *521 př. n. l.* – per. král **Dáreios I.** (521–486 př. n. l.)
  - *další vlna navrátilců* – značná samospráva
  - vůdce **Zerubábel**
- ⇒ *520 př. n. l.* – počátek stavby *chrámu*
  - *problémy* (představitelé těch, kteří nebyli deportováni; starost navrátilců o své domy; neúroda)
- ⇒ *3. adar* *515 př. n. l.* – chrám *dokončen*



# PERSKÁ NADVLÁDA

## \* Ezdráš

⇒ *náboženská oblast*

⇒ 7. rok vlády perského krále **Artaxerxa I./II.**

- *dvě teorie:*

- **Artaxerxes I.** (464–424 př. n. l.) – 458 př. n. l.

- **Artaxerxes II.** (404–359 př. n. l.) – 398 př. n. l.

⇒ *snaha o zapuzení manželek cizího původu*

⇒ *obnova chrámové bohoslužby* – četba z knihy **Zákona** (Pentateuch či alespoň jeho jádro)

## \* Nehemjáš

⇒ *politická oblast*

⇒ 20. rok vlády **Artaxerxa I.** – 445 př. n. l.



# PERSKÁ NADVLÁDA

## \* Nehemjáš

- ⇒ *politická oblast*
- ⇒ 20. rok vlády **Artaxerxa** – 445 př. n. l.
- ⇒ *dvořan perského krále*
- ⇒ *královské pověření* – obnova hradeb **Jeruzaléma**
  - odpor – **Samaritáni** i jiní sousedé
  - zostření *sociálních rozdílů* a napětí *uvnitř židovské pospolitosti*
  - *škrtl dluhy*, které měli chudší Židé u bohatších
- ⇒ 2. návštěva **Jeruzaléma** – 433 př. n. l. – dokončení *opatření proti smíšeným sňatkům*



# PERSKÁ NADVLÁDA

- ⇒ **Edrášova** i **Nehemjášova** činnost
  - *stabilizace* perského panství
- ⇒ napětí mezi **Židy** v **Judsku** a **Samaritány**
- ⇒ *vývoj po roce 433 př. n. l. (konec bibl. podání)*
  - málo informací
  - **Samaří** – perský místodržící – **Sanballat** (Sîn-uballit)
- ⇒ *poslední léta perské vlády*
  - málo informací
  - *pol. 4. stol. př. n. l. – povstání ve foinických městech i jinde na Z*
    - patrně se *podíleli* i palestinští **Židé**
    - potlačeno – perský král **Artaxerxés III.** (358–338 př. n. l.)



*KONEC*